

ТВОРЧІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО КОНТРОЛЮ, УМОВИ УСПІШНОСТІ ЙОГО ЗДІЙСНЕННЯ

Упатова І.П. (Харків)

Вимога сьогодення – це вчитель, готовий до наукової творчості, йому вдається змінити хід уроку таким чином, що він подобається не тільки йому, а й учням, прагне удосконалювати свою діяльність далі, роблячи її творчою і захоплюючою, вволікаючи в цей процес своїх учнів, створюючи умови успішної діяльності їх під час контролю.

В тезах диференційований контроль розглядається як особливий вид сумісної діяльності учнів на етапі виявлення їх навчальних досягнень, на якому розв'язуються диференційовані завдання під час поєднання різних форм організації навчальної діяльності школярів.

Творчість вчителя полягає у формуванні дискусійної культури учнів під час підготовки і проведення контролю, що є однією з умов успішності його здійснення.

На сьогоднішній день питання щодо умов успішності здійснення диференційованого контролю дозволяє вирішити проблеми формування позитивної мотивації, адекватної самооцінки школярів. Саме в цьому педагоги вбачають нові можливості для максимального розвитку дітей з різним рівнем реальних навчальних можливостей, підвищенням рівня їх навчальних досягнень.

Для успішного здійснення диференційованого контролю слід враховувати психолого-фізіологічні особливості учнів; дотримуватися педагогічного такту; раціональної організації роботи учня на заняттях, які проводяться під безпосереднім педагогічним керівництвом; підвищувати працездатність, за рахунок усунення прогалин у знаннях учнів і впевненості у своїх силах; за бажанням учня здійснювати вибір навчальних завдань; забезпечувати цікавість в навчанні; на уроках використовувати творчі і пізнавальні завдання; проводити контроль у формі уроку ігрового характеру; використовувати під час контролю засобів заохочення діяльності (само- та взаємоперевірки, само-, та взаємооцінки, якісну оцінку вчителя та групи учнів); обговорювати результати успішності учнів. Диференційований контроль навчальних досягнень школярів, який здійснюється за допомогою використання робочого зошита з друкованою основою, який містить різномірні завдання та контрольньо-узагальнюючого уроку-гри забезпечує позитивні зміни у результатах навчально-пізнавальної діяльності кожного учня (володіння знаннями, вміннями ними користуватися, позитивне ставлення до навчання, адекватної самооцінки, підвищення рівня самостійності і активності).

Різнорівневі завдання за характером діяльності сприяють у певній мірі самореалізації особистості школяра, розвиваючи їхню готовність до вибору завдань, які відповідають потребам школярів оволодіння прийомами розумової діяльності, навичками самостійної роботи.

Одним з актуальних напрямків дидактичних пошуків можна вважати проведення контролю навчально-пізнавальної діяльності як гри. Контроль під час уроку-гри, допомагає навчити учнів аргументовано висловлюватися, відстоювати власну точку зору, розвиває творчу ініціативу, зміцнює самостійність і сприяє вихованню особистості.

Контрольний урок з використанням ігрових ситуацій і творчих завдань дозволяє виявляти: уміння порівнювати, оцінювати, класифікувати, узагальнювати і конкретизувати, аналізувати, творчо використовувати знання; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити логічні обґрунтовані висновки, що вимагає більш високого рівня компетенції.

Робота в групах дозволяє створювати умови для активізації індивідуальної діяльності, самоосвіти і саморозвитку особистості учнів, розвивати міжособистісні відносини, сприяє подоланню комунікативних бар'єрів у спілкуванні, створювати ситуації успіху.

Творчість вчителя дозволяє організувати роботу з зошитом на друкова-

ній основі та урок-гру, яка створює умови для диференційованого підходу в процесі контролю навчально-пізнавальної діяльності, і одночасно є засобом виховання й розвитку особистості, активізує психічні процеси суб'єкта, викликає живий інтерес до процесу пізнання, формує активну життєву позицію, привчає до колективних, фронтальних, групових, парних і індивідуальних форм роботи.

На основі отриманих даних проведеного експерименту можна зробити висновки щодо результативності диференціації за способом організації пізнавальної діяльності учнів (поєднання фронтальної, групової, парної, індивідуальної), бо саме їх сполучання забезпечує кращі результати навчальних досягнень учнів.

У дослідженні доведено, що основні функції перевірки (контроль, виховання, навчання) зближаються, якщо в процес перевірки включається дидактичний матеріал з питаннями і завданнями різного рівня складності (репродуктивного, реконструктивного, творчого) за вибором учня, тому що формується відношення учнів до характеру і методів перевірки, що, у свою чергу, підсилює позитивні мотиви в навчальній діяльності і інтерес до навчального предмета.

Доведено, що технологія диференційованого контролю позитивно впливає на результати навчальних досягнень учнів.

Проведене дослідження не вичерпує дану проблему. Особливо перспективним може бути її подальше вивчення з точки зору стимулювання учнів до пошуків самостійної роботи.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ГЕОЛОГІЇ

Хлонь Н.В. (Глухів)

Головне завдання школи – формування гармонійно розвиненої, активної, творчої особистості, яка буде здатна навчатися протягом усього життя, уміти застосовувати знання в певних ситуаціях. Успішне виконання цього завдання залежить від того, які творчі здібності має шкільний вчитель. Тому у процесі професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів важливу роль відіграє розвиток їх ініціативи та творчості.

Певні можливості у формуванні творчої активності майбутніх вчителів біології має курс "Геологія з основами палеонтології". Для цього з перших днів навчання у вузі, використовуючи всі форми занять, викликаємо цікавість до цієї науки, показуємо важливість її значення для сучасного вчителя, заохочуємо кожного студента до серйозного творчого підходу, збуджуємо у студентів прагнення засвоювати нову інформацію, любов до знання, до наукових досліджень.

Велике значення для розвитку творчої активності відіграють лабораторні заняття з даного курсу. Під час занять з теми "Мінерали і гірські породи" студенти виступають у ролі геологів-дослідників. Вони визначають головні фізичні властивості мінералів: колір, блиск, прозорість, твердість та інші. На основі цих характеристик складають коди зовнішніх ознак мінералів. А далі за допомогою "ключів для визначення мінералів" студенти встановлюють їх назви. Така робота викликає у студентів великий інтерес, зацікавленість, почуття науковця-відкривача.

Формування творчих здібностей студентів відбувається і в процесі підготовки до кожного окремо взятого заняття. Крім теоретичних питань до занять потрібно виконати практичні завдання, які зазначаються у плані заняття. Такими творчими завданнями є підготовка коротких повідомлень з власними висновками щодо зазначеної проблеми (наприклад, гіпотези про походження Всесвіту, Галактики, Сонячної системи), підготовка рефератів на тему "Вітчизняні вчені-геологи", "Дослідження українських палеонтологів" тощо.